Com usar la IA per a rendir i aprendre

written by Sara Carbonell | 8 d'October de 2026

Bona part de l'alumnat ja estudia amb intel·ligència artificial (IA) generativa. **La pregunta important en educació no és si l'usa, sinó com l'usa.** Els estudis més recents mostren que pot millorar el que l'alumnat entrega sense millorar el que aprén. Això ens porta a indagar com orientar a l'alumnat perquè la IA l'ajude en el rendiment (entregar millors treballs) i en l'aprenentatge dels continguts.

Segons l'***AI Index Report* 2026** de la **Universitat de Stanford, el 80% de l'alumnat universitari enquestat en 15 països diu usar IA per a estudiar, el doble que en 2023.** En secundària, les **enquestes que arreplega l'informe** situen eixe ús entre el **50% i el 84%.** No obstant això, **només la mitat dels centres de secundària té una política sobre IA, i el 47% de l'alumnat ha volgut usar-la en una tasca sense saber si estava permés.**

Ens poden servir d'exemple altres estudis que ens mostren que rendir no és el mateix que aprendre. L'experiment més pròxim a l'aula es va fer **amb quasi mil estudiants de matemàtiques de secundària a Turquia i es va publicar en la revista PNAS.** Una part de l'alumnat va practicar amb un assistent semblant a ChatGPT; una altra, amb un tutor d'IA programat per a donar pistes en lloc de solucions, i una

altra, sense IA. Durant la pràctica, els qui tenien IA resolien millor els exercicis. Però en l'examen posterior, ja sense ajuda, el grup de l'assistent sense límits va traure un 17% menys de nota que el grup que mai l'havia usada. Els autors ho expliquen així: **l'alumnat que va usar la IA com una crossa no va arribar a desenrotllar l'habilitat per si mateix. No obstant això, els qui van usar la IA com un tutor que donava pistes no van patir eixe efecte: van rendir molt millor durant la pràctica i, en l'examen sense ajuda, van obtindre resultats similars als dels qui no l'havien usada.**

Un exemple ajuda a entendre-ho. Si un alumne demana a la IA que li resolga una equació, lliurament un exercici correcte. **Si li demana a la IA que li indique en quin pas s'ha equivocat, l'alumnat fa un treball mental per a entendre en quin ha fallat i pot millorar el rendiment alhora que l'aprenentatge.**

Altres dos estudis, publicats en revistes científiques, apunten en la mateixa direcció. En el primer, **publicat en el *British Journal of Educational Technology,*** 117 estudiants universitaris van revisar una redacció amb diferents suports: ChatGPT, els comentaris d'una persona experta, ferramentes d'anàlisis de l'escriptura o cap suport. Els qui van usar ChatGPT van ser els que més van millorar el seu text, però no van aprendre més que la resta ni van saber aplicar millor l'aprés a una altra tasca. **Els autors advertixen del risc de «peresa metacognitiva»: que l'estudiant depenga de la ferramenta i deixe de planificar, supervisar i revisar el seu propi aprenentatge. Per tant, este mode d'usar-la no milloraria l'aprenentatge.**

El segon, **publicat en *Scientific Reports,* mostra l'altra cara.** En un curs introductori de física de la Universitat d'Harvard, 194 estudiants van aprendre un tema en classe,

amb metodologies actives, i un altre amb un tutor d'IA dissenyat pel professorat, que els guiava pas a pas per cada part del problema. Amb el tutor van aprendre més del doble, en menys temps, i es van sentir més implicats. **La clau no va ser la IA en si, sinó que estava dissenyada per a ensenyar i no per a donar respostes. És un estudi amb un sol curs i dos lliçons, però coincidix amb l'observat en secundària.**

Quines orientacions podem tindre en compte com a professorat i familiars?

- **Avaluar part de l'aprenentatge sense IA.** Podem proposar que una part de l'avaluació siga oral, de participació en debats o altres modes que no impliquen l'ús de la IA.
- **Preferir ferramentes que donen pistes, no soluciones.** Explicar als xics i xiques que trien ferramentes d'IA que donen indicacions, explicacions o pistes com quan treballem en la **zona de desenvolupament pròxim.**
- **Ensenyar a usar la IA per a pensar, no perquè pense per ells.** Per exemple, demanar-li que explique un concepte amb altres paraules, que pose un exemple o que assenyale un error sense corregir-lo.
- **Acordar normes clares amb tota la comunitat educativa.** Si professorat, alumnat i famílies les construïxen junts, ningú ha d'endevinar quan pot usar-la.

A casa, més que prohibir o permetre sense més, una pregunta senzilla ajuda molt: ***«Per a què l'has usada? Explica'm amb les teues paraules el que has aprés».***

La IA canvia més de pressa que la investigació, i els estudis disponibles mesuren efectes a curt termini. Per això, el millor senyal per a tindre un coneixement més precís de si l'alumnat està aprenent amb l'ús de la IA no

és el que produïx amb la IA, sinó el que sap fer quan la IA no està al seu abast.

Imatge: Magnific